154979 ـ قانداق قىلغاندا ئۆمرە ئىبادىتى سۇنىتەكە مۇۋاپىق ئادا قىلىنىدۇ؟

سۇئال

ئايالىم ھىندىستاندىن كەلگەندە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۆمرە قىلماقچى، سىلەردىن ئۆمرىنى ئادا قىلىشنىڭ سۇنىتەكە مۇۋاپىق ئەڭ ئەۋزەل يولىنى ۋە ئۆمرە جەريانىدا كۆپ قىلىش ۋاجىپ بولغان ئەمەللەرنى بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن؟.

ئىخچام جاۋاپ

ئۆمرىدە قىلىدىغان مۇھىم ئىشلار تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

ـ جۇنابەتتىن يۇيۇنغاندەك پاكىزە يۇيۇنۇش ۋە خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش.

ـ ئېھرامليق كىيىمنى كىيىش، ئەرلەرنىڭ ئاستى ـ ئۈستى ئىككى پارچە بولىدۇ، ئاياللارنىڭ ئۆزىنىڭ خالىغان دۇرۇس بولغان كىيىمىنى كىيىدۇ.

ـ تاۋاپ باشلانغانغا قەدەر ئۆزۈلدۈرمەي تەلبىيە ئېيتىش.

ـ كەبىنى ھەجەر ئەسۋەدتىن باشلاپ يەتتە قېتىم تاۋاپ قىلىپ يەنە ھەجەر ئەسۋەدتە ئاخىرلاشتۇرۇش.

ـ تاۋاپتىن كېيىن ماقامى ئىبراھىمدا ئىككى رەكەت نامаз ئوقۇش.

ـ ساپا ـ مەرۋە ئارىسىدا يەتتە قېتىم مېڭىش، مېڭىش ساپادىن باشلىنىپ ئاخىرى مەرۋىدە تامام بولىدۇ.

ـ ساپا ـ مەرۋە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئەرلەر چېچىنى تولۇق ئالدۇرۇش ياكى قىسقارتىش، ئاياللار چېچىنىڭ ئۇچىدىن قىسقارتىش كېرەك.

تېما ئۆز ئېچىگە ئالغان مەزمۇنلار:

ـ ئۆمرى ئۈچۈن ئېھرامغا كىرىشتىن بۇرۇن يۇيۇنۇپ، خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش.

ـ كەبىنى قانداق تاۋاپ قىلىش ۋە تاۋاپ جەريانىدا ئوقۇش مۇستەھەب بولغان دۇئالار.

ـ ساپا ـ مەرۋە ئارىسىدا مېڭىش ۋە بۇ جەريانىدا ئوقۇش مۇستەھەب بولغان دۇئالار.

ـ ساپا ـ مەرۋە قىلىپ ئۆمرە پائالىيىتى ئاخىرلاشقاندا چاچنى قانداق ئالدۇرىدۇ ياكى قىسقارتىدۇ.

ـ ئۆمرە پائالىيەتلىرىنىڭ خۇلاسىسى.

تەپسىلى جاۋاپ

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ:

ـ ئۆمره ئۇچۇن ئېهرامغا كېرىشتىن بۇرۇن يۇيۇنۇپ، خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش.

ئۆمره قىلىش ئۇچۇن بەلگىلەنگەن ئورۇندىن (ميقاتتىن) ئېهرامغا كېرىدۇ، ئېهرامغا كېرىدىغان ۋاقىتتا جۇنابەتتىن يۇيۇنغاندەك پاكىزە يۇيۇنىدۇ، ئەر ـ ئايال ئۇچۇن ئېهرامغا كېرىدىغان ۋاقىتتا يۇيۇنۇش سۇننەت بولۇپ، ھەتتا ھەيزدار ۋە نېپاسدار ئاياللارمۇ ئېهرامغا كېرىش ئۇچۇن يۇيۇنىدۇ، بېشىغا ۋە چېچىغا خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىدۇ، ئېهراملىق كىيىمىنى كېيىپ پەرز نامازنىڭ ۋاقتى كىرگەن بولسا پەرز نامازنى ، ئەگەر بولمىسا تاھارەت ئالغاندا ئوقۇيدىغان ئىككى رەكەت نەپلە نامаз ئوقۇيدۇ، چۇنكى ئېهرامغا كېرىدىغان ۋاقىتتا ئوقۇيدىغان مۇئەييەن نەپلە نامаз يوق. بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامدىن سەھىھ ھەدىس بايان قىلىنمىغان. ھەيزدا ۋە نېپاسدار ئايالار نامаз ئوقۇمايدۇ، ئاندىن: لبيك اللهم عمرة، لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك، لا شريك لك دەپ تەلبىيە ئېيتىدۇ، مەككىگە يېتىپ كەلگەنگە قەدەر تەلبىيە ئېيتىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ.

(بەك يىراقتىن كەلگەنلەر بولسا) پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مەككىگە كېرىدىغان ۋاقىتتا يۇيۇنغاندەك، مەككىگە يېقىنلاشقاندا يۇيىنىۋەتسە ياخشى بولىدۇ، مەككىگە كەلگەن كىشى ئالدى بىلەن ھەرەم مەسچىتىگە ئوڭ پۇتى بىلەن كېرىدۇ، كېرگەن ۋاقىتتا بۇ دۇئانى ئوقۇيدۇ: «ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ئاللاھنىڭ رەسۇلى مۇھەممەد ئەلەيهىسسالامغا دۇرۇت، سالام يوللايمەن، ئاللاھىم! مېنىڭ گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا رەھمىتىڭنىڭ ئىشىكلىرىنى ئاچقىن. مەن قۇدرەتلىك كاتتا بولغان، كەرەملىك زات ئاللاھ بىلەن ۋە مەڭگۈلۈك ھوقۇقى بىلەن لەنەتلەنگەن شەيتاندىن پاناھ تىلەيمەن».

ـ كەبىنى قانداق تاۋاپ قىلىش ۋە تاۋاپ جەريانىدا ئوقۇش مۇستەھەب بولغان دۇئالار.

كەبىنى تاۋاپ قىلىشقا باشلىغاندا تەلبىيە ئېيتىشنى توختىتىدۇ، تاۋاپنى ھەجەر ئەسۋەدتىن باشلايدۇ، ھەجەر ئەسۋەدنى سىلايدۇ ۋە مۇمكىن بولسا سۆيىدۇ، بولمىغاندا ئىشارەت قىلىپ بۇ دۇئانى ئوقۇش بىلەن باشلايدۇ: « ئاللاھنىڭ نامى بىلەن، ئاللاھ ئەڭ بۈيۈكتۇر. ئى ئاللاھ، ساڭا بولغان ئىمان، كىتابىڭغا بولغان تەستىق، ئەھدىڭگە ۋاپا قىلىش ۋە پەيغەمبىرىڭ مۇھەممەد ئەلەيهىسسالامنىڭ سۈننىتىگە ئەگىشىش بىلەن باشلايمەن» دەپ، كەبىنى سول تەرىپىگە قىلىپ يەتتە قېتىم تاۋاپ قىلىدۇ، تاۋاپنى ھەجەر ئەسۋەدتىن باشلاپ يەنە ھەجەر ئەسۋەدتە ئاخىرلاشتۇرىدۇ، كەبىدىن ھەجەر ئەسۋەد بىلەن رۇكنۇل يەمانى (ھەجەر ئەسۋەدكە كېلىشتىن بۇرۇنقى بۇرجەك)دىن باشقا ئورۇنلارنى سىلىمايدۇ، چۇنكى پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالاممۇ كەبىدىن بۇ ئىككى ئورۇندىن باشقا ئورۇنلارنى سىلىمىغان، بۇ قېتىمقى تاۋاپتا ئەرلەرگە ئاۋۋالقى ئۇچ قېتىملىق ئايلىنىشتا، يۇگۇرمەستىن قەدەملىرىنى تېزلىتىپ ئىتتىك مېڭىش سۈننەت بولىدۇ، تاۋاپ ئاخىرلاشقىچە ئۇستى تەرىپىدىكى ئېهرامنىڭ بىر ئۇچىنى ئوڭ

قولتۇقنىڭ ئاستىغا قىلىپ ئوڭ دولىسىنى ئوچۇق قويىدۇ، ئېھرامنىڭ ئىككى ئۇچىنى سول مۆرىسىگە قىلىدۇ، ھەر قېتىم ھەجەر ئەسۋەدكە يېقىنلاشقاندا تەكبىر ئېيتىدۇ، ھەجەر ئەسۋەد بىلەن رۇكنۇل يەمانىينىڭ ئارىسىدا بۇ دۇئانى ئوقۇيدۇ: «رەببىمىز! بىزگە دۇنيادا ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن»، تاۋاپنىڭ قالغانلىرىدا زىكىر ۋە دۇئالاردىن خالىغانىنى قىلسا بولىدۇ.

كەبىنى تاۋاپ قىلىش جەريانىدا ھەر بىر ئايلانمىدا ئايرىم-ئايرىم ئوقۇيدىغان مەخسۇس بىر دۇئا يوق، بەزى ھاجىلار كۆتۈرۈۋالغان (تاۋاپنىڭ ھەر بىر ئايلانمىسى ئۈچۈن مەخسۇس دۇئا بېكىتىلگەن) كىتاپچىلارنى ئوقۇشقا دىققەت قىلىش كېرەك، بۇ بىدئەت ئىشلاردىن بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن تاۋاپنىڭ ھەر بىر ئايلانمىسىدا ئايرىم ئوقۇلىدىغان دۇئا بايان قىلىنمىغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «دىندا بايان قىلىنمىغان ھەر قانداق يېڭى ئىش بىدئەتتۇر، ھەرقانداق بىدئەت ئازغۇنلۇقتۇر» دېگەن. [مۇسلىم رىۋايىتى].

تاۋاپ قىلغۇچى تاۋاپ جەريانىدا قىستاڭچىلىق بولۇپ قالغاندا، بەزى كىشىلەردەك خاتالىققا چۈشۈپ قىلىشتىن ساقلىنىش كېرەك، بەزى كىشىلەر تاۋاپ جەريانىدا ھەجەر(ھەتىم)نىڭ كەبىنىڭ دەرۋازىسى تەرىپىدىكى ئىشىكىدىن كېرىپ رۇكنۇل يەمانىغا يېقىن بولغان تەرەپتىكى ئىشىكىدىن چىقىپ تاۋاپنى داۋاملاشتۇرىدۇ، بۇنداق قىلىش توغرا بولمايدۇ، چۈنكى ھەجەر(ھەتىم)نىڭ كۆپ قىسمى كەبىنىڭ جۈملىسىدىن بولغاچقا، تاۋاپ جەريانىدا ھەتمنىڭ بىر ئىشىكىدىن كېرىپ يەنە بىر ئىشىكىدىن چىقىپ كەتسە بۇ كىشى كەبىنى تاۋاپ قىلغان ھېسابلانمايدۇ، قىلغان تاۋاپى توغرا بولمايدۇ.

ساپا-مەرۋە ئارىسىدا مېڭىش ۋە بۇ جەريانىدا ئوقۇش مۇستەھەب بولغان دۇئالار.

كەبىنى تاۋاپ قىلىپ بولغاندىن كېيىن مۇمكىن بولسا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قەدەم ئىزى بولغان ئورۇننىڭ كەينىگە كېلىپ ئىككى رەكەت نامار ئوقۇيدۇ، مۇمكىن بولمىسا ھەرەم مەسچىتىنىڭ قايسى يېرىدە ئوقۇسا بولىدۇ، ئاندىن ساپا تېغىغا چىقىدۇ، ئۇ يەرگە يېقىنلاشقاندا بۇ ئايەتنى ئوقۇيدۇ : إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ تەرجىمىسى: «سەفا بىلەن مەرۋە ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ (دىنىنىڭ) ئالامەتلىرىدىندۇر. ھەج قىلغان ياكى ئۆمرى قىلغان ئادەم ئۇلارنىڭ ئارىسىدا سەئىي قىلسا ھېچ گۇناھ يوق. كىمكى ئۆز ئىختىيارى بىلەن بىرەر ياخشىلىق قىلسىكەن (ئاللاھ ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى بېرىدۇ)، ئاللاھ ئەلۋەتتە شۈكۈرنىڭ مۇكاپاتىنى بەرگۈچىدۇر، ئاللاھ ھەممىنى بىلگۈچىدۇر»، ئۇنىڭدىن كېيىن بۇ ئايەتنى قايتا تەكرار ئوقۇمايدۇ، ئاندىن سەپاغا چىقىپ قىبلىگە يۈزلىنىپ، ئىككى قولىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، ئاللاھنى كاتتىلاپ ۋە مەدھىيىلەپ بۇ دۇئانى ئوقۇيدۇ:« ئاللاھدىن باشقا ئىلاھ يوق، ئۇ يەككە-يېگانە، شېرىكى يوق. پادىشاھلىق ۋە مەدھىيە ئۇنىڭغا خاس، ئۇ ھەممە نەرسىگە قادىر. ئاللاھدىن باشقا ئىلاھ يوق، ئۇ ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى، بەندىسىگە نۇسرەت ئاتا قىلدى ۋە ئىتتىپاقداشلارنى يالغۇز مەغلۇب قىلدى». ئاندىن باشقا دۇئالارنى قىلىدۇ، بۇ زىكىرنى ئىككىنچى قېتىم يەنە تەكرار ئېيتىدۇ ئاندىن باشقا دۇئالارنى قىلىدۇ، ئۈچىنچى قېتىم يەنە تەكرار ئېيتىپ ئاندىن باشقا

دۇئالارنى قىلىدۇ.

ئاندىن ساپادىن چۈشۈپ مەرۇگە يۈزلىنىدۇ، بەلگە قىلىنغان يېشىل چىراق بار يەرگىچە نورمال مېڭىپ كېلىدۇ، ئىككى تەرەپتىكى يېشىل بەلگە ئارىسىدا باشقىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزمەستىن يۈرۈش ئاسان بولسا شۇ شەكىلده تىز يۈرىدۇ، يېشىل بەلگىدىن ئۆتۈپ بولغاندىن كېيىن مەرۇگە بېرىپ بولغىچە يەنە نورمال ماڭىدۇ، مەرۇگە يېتىپ كېلىپ ئۇستىگە چېقىپ كەبىگە يۈزلىنىپ ئىككى قولىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ساپادا دۇئا قىلغاندەك دۇئا قىلىدۇ، بۇنىڭ بىلەن ساپا-مەرۇە ئارىسىدا بىر قېتىم مېڭىش تامام بولىدۇ.

-ساپا-مەرۇە قىلىپ ئۆمرە پائالىيىتى ئاخىرلاشقاندا چاچنى قانداق ئالدۇرىدۇ ياكى قىسقارتىدۇ.

ئاندىن ساپادىن مەرۇگە قايتىدۇ، بۇ ئىككىنچى قېتىملىق مېڭىش بولىدۇ، بۇنىڭدىمۇ بىرىنچى قېتىملىق مېڭىشتا قىلغانىنىڭ ئوخشىشىنى قىلىدۇ، يەنى ساپادىن مەرۇگە بېرىش بىر مېڭىش بولسا، مەرۇىدىن سەپاغا قايتىش يەنە بىر مېڭىش بولىدۇ، شۇ ئارقىلىق يەتته قېتىم مېڭىش تامام بولغاندا، ئەر كىشى خالسا چېچىنىڭ ھەممىسىنى ئالدۇرىدۇ، خالسا چېچىنى قىسقارتىدۇ، قىسقارتىش بېشىنىڭ ھەممە يېرىگە ئوخشاش بولۇش كېرەك(باشقا مەزھەپلەردە چېچىنىڭ بەزىلىرى قىسقارتسا بولىدۇ)، ئايال كىشىنىڭ چېچىنىڭ ئۇچىنىڭ ئەتراپىدىن بارماقنىڭ ئۇچىچىلىك مىقدارىدا كېسىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار تولۇق ئېھرامدىن چىققان بولىدۇ، ئېھرامغا كېرىشتىن بۇرۇن ھالال بولغان كىيىم-كېچەك، خۇشبۇي ئىشلىتىش ۋە ئايالالار بىلەن بىرگە بولۇش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھەممىسى ھالال بولىدۇ.

ئۆمرە پائالىيەتلىرىنىڭ خۇلاسىسى:

-جۇنابەتتىن يۇيۇنغاندەك پاكىزە يۇيۇنۇش ۋە خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش.

-ئېھرامىلىق كىيىمنى كىيىش، ئەرلەرنىڭ ئاستى-ئۈستى ئىككى پارچە بولىدۇ، ئايالالارنىڭ ئۆزىنىڭ خالىغان دۇرۇس بولغان كىيىمنى كىيىدۇ.

-تاۋاپ باشلانغان قەدەر ئۆزۈلدۈرمەي تەلبىيە ئېيتىش.

-كەبىنى ھەجەر ئەسۋەدتىن باشلاپ يەتته قېتىم تاۋاپ قىلىپ يەنە ھەجەر ئەسۋەدتە ئاخىرلاشتۇرۇش.

-تاۋاپتىن كېيىن ماقامى ئىبراھىمدا ئىككى رەكەت نامаз ئوقۇش.

ـ ساپا ـ مەرۋە ئارىسىدا يەتتە قېتىم مېڭىش، مېڭىش ساپادىن باشلىنىپ ئاخىرى مەرۋىدە تامام بولىدۇ.

ـ ساپا ـ مەرۋە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئەرلەر چېچىنى تولۇق ئالدۇرۇش ياكى قىسقارتىش، ئاياللار چېچىنىڭ ئۇچىدىن قىسقارتىش كېرەك.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.